

saltomraaderne. Efter den Grad, i hvilken Erosionen har paavirket Terrænet i Østgrønland, kan man i Almindelighed adskille tre Hovedtyper: ¹⁾ det før omtalte Indlandplateau, der ikke har været Genstand for nogen særlig stærk Erosion, ²⁾ den alpine Region udenfor foregaaende, hvor Is- og Vanderosion udhuler dybe Dale, adskilte ved skarpe Kamme og Toppe, og ³⁾ Kystlandet, hvor Nedbrydningen har virket saa længe, at alle større Ujævnheder er fjærnede, saa at man faar et mere bølgeformet Landskab med afrundede Forhøjninger.

Et karakteristisk Fænomen, som optræder almindelig her som i andre Polarlande, er den lodrette regelmæssige Stribning, som Bjærgskraaningerne ofte er i Besiddelse af, og som skyldes »Solifluktion« d. v. s. Nedglidning af løse, stærkt vandmættede Jordmasser paa et Underlag af frosen Jordbund.

Tavlerne, hvoraf nogle er farvelagte, giver meget maleriske Billeder af de forskellige Land-skabsformer.

O. B. Bøggild.

Gust. Braun: Über die Morphologie von Bornholm. XI. Jahrsber. d. Geogr. Gesellschaft zu Greifswald 1908/09. Greifswald 1909 (163—200, 5 Tvl. og 1 Kort).

Afhandlingen giver en almindelig geologisk-geografisk Oversigt over Bornholm; i Indledningen bemærker Forfatteren, at Hensigten er at oprulle Problemer og skabe Arbejdshypoteser og derved frembringe et Grundlag for videre Undersøgelser; selve Afhandlingen synes dog næppe at være af saa stor Betydning, idet den egentlig ikke bringer noget væsentligt nyt, selv om den vel nok kan være af nogen Interesse ved den særegne Maade, paa hvilken de forskellige Fænomener er sammenstillede og behandlede.

I første Afsnit, Øens Struktur, gives en kort Oversigt over Øens Udviklingshistorie i de forskellige geologiske Perioder og dens deraf følgende Sammensætning. Derefter følger et Afsnit om Ni-

veauforandringerne, hvor Forfatteren kommer til det Resultat, at Øen først, i den saakaldte Ishavstid, laa omtrent 15 m. lavere end nu, dernæst blev den, i Fastlandstiden, hævet op over Havet til en Højde, som efter en Undersøgelse af Lodskuddene paa Havbunden sættes til 30 m., og tilsidst, i Stenalderens Tid, igen hævet indtil henved 3 m. over det nuværende Niveau. Hertil maa bemærkes, at Adskillelsen mellem Stranddannelse, der hører til Ishavstiden, og dem, der hører til Stenalderhavet, kun støtter sig til det Fænomen, at de sidste er langt bedre bevarede end de første, men ikke til noget som helst Fund af Fossiler, og at det hele, som Følge heraf kun kan betragtes som en ganske løs Teori og endnu mere haaabløst er det at forsøge at sætte en Grænse for Landets Hævning i Fastlandstiden.

Det tredje Afsnit handler om Øens Overfladeformer, og her skelnes mellem »Alltland« og »Küstenebene«, af hvilke den sidste har faaet sin Overflade udjævnet ved Havbedækning, mens det første ogsaa gennemgaaende er ret fladt, hvad der her skyldes Isens Virksomhed. Der er som Følge heraf kun meget ringe Forskel mellem de to Dele, og selve denne Inddeling synes ogsaa at være ret unaturlig, tilmed da Grænsen mellem »Alltland« og »Küstenebene« sættes ved 20 m's Kurven, mens i det foregaaende Afsnit den øverste marine Grænse bestemtes til 15 m. Som særlig karakteristisk for Kystsletten anføres, at Aerne her har skaaret sig særlig dybt ned og falder meget stærkt, hvilke Fænomener, som det synes paa en ret tvungen Maade, sættes i Forbindelse med Øens Niveauforandringer.

I det fjerde Afsnit, der handler om Kysterne, gør Forf. opmærksom paa det Forhold, at den sydlige og vestlige Side af Øen gennemgaaende er forsynede med stejle Klinter, mens Nordsiden og Østsiden som Regel er ganske lave og flade. Der er vel ogsaa gjort Forsøg paa at udfinde de mulige Grunde til dette Forhold, uden at disse dog kan siges at være særlig overbevisende.

Afhandlingen er forsynet med en Del ret godt udførte Illustrationer.

O. B. Bøggild.